NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
S-sak 29/08

14.05.2008 SA/AMS
Arkiv: 8/1094

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Gjentak av bestått eksamen

Tilråding:

Styret vedtar endring i Forskrift av 07.12.05 nr. 1684 om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU):

§ 30 nr. 3 skal lyde:
Dersom studenten har bestått, har han/hun rett til å framstille seg bare én gang i hvert emne for å forbedre karakteren. Hvis studenten har meldt seg til eksamen, og ikke trukket seg innen den fristen som er fastsatt av studiedirektøren, telles dette som et forsøk. Det er beste karakter som teller. Der karakteren fastsettes på grunnlag av flere delvurderinger, må alle vurderingene tas opp igjen.

Endringen gjelder fra studieåret 2008/2009.

Bakgrunn
Studentrepresentantene i Styret ba i styremøte den 06.12.07 om at bestemmelsen om gjentak for bestått eksamen i NTNUs studieforskrift ble tatt opp til ny vurdering. Saken ble sendt på høring til fakultetene, forvaltningsutvalgene og Studenttinget 23.01.08 med høringsfrist 10.03.08. Vi ba om høringsinstansenes synspunkter på hvilke restriksjoner det burde være på gjentak av bestått eksamen (f.eks antall pr. studieår, antall ganger pr. emne, beste eller siste karakter) og Studenttingets tidligere forslag (Studenttingssak 15/05) om å innføre 3-gangersregelen.

Bestemmelsen i gjeldende studieforskrift § 30 nr. 3 lyder:
Dersom studenten har bestått, har han/hun rett til å framstille seg én gang i ett emne i hvert studieår for å forbedre karakteren. Det er da beste karakter som teller. Der karakteren fastsettes på grunnlag av flere delvurderinger, må alle vurderingene tas opp igjen.

Dette innebærer at studenten bare kan gjenta ett emne pr. studieår for å forbedre karakteren. Da bestemmelsens formulering ikke er helt klar angående adgangen til å gjenta samme emne flere ganger, har bestemmelsen blitt praktisert slik at samme emne kan gjentas i senere studieår. Gjentak av bestått eksamen forutsetter at emnet tilbys ved ordinær eksamen. Studenter kan ikke ta gjentak av bestått eksamen ved utsatt eksamen.

NTNU har ingen begrensning mht hvor mange ganger en student kan stryke i et emne.

Historikk
Gjeldende bestemmelse for gjentak av bestått eksamen ble innført fra høsten 2003, men med en overgangsordning for de allmennvitenskapelige studiene på ett år slik at bestemmelsen ble innført fra høsten 2004 for de studentene som tidligere hadde hatt 3-gangersregelen (totalt 3 forsøk i samme emne, stryk og bestått til sammen).

Før 2003 var reglene for gjentak ulik ved de allmennvitenskapelige studiene og siv.ing./ siv.ark.studiet. De allmennvitenskapelige studiene hadde 3-gangersregelen med adgang til dispensasjon for et fjerde forsøk i særlige tilfeller. Ved siv.ing. og siv.ark. var det også før 2003 begrensninger på gjentak av bestått eksamen. Fra studieåret 1999/2000 var gjentak av bestått eksamen kun tillatt én gang i ett emne i hvert årskurs. Før 1999 var det én gang i inntil to emner i hvert årskurs. I forbindelse med innføringen av kvalitetsreformen fra høsten 2003 ble eksamensforskriften revidert, og det var et ønske at det skulle innføres en felles regel for alle studentene. Endringen i 2003 medførte i praksis ingen særlig endring for siv.ing. og siv.ark. studentene, men fra høsten 2004 ble det altså en klar innskjerping for studentene på de allmennvitenskapelige studiene.

Begrunnelsen for at det ble innført begrensninger på gjentak var at studentene burde fokusere på emner de ikke hadde bestått i stedet for emner de har bestått, kvalitetsreformens intensjon om at studentene i større grad bør gjennomføre studiet på normert tid, innføringen av nye vurderingsformer som forutsetter mer vurdering og veiledning underveis i studiet og at gjentak av bestått eksamen ikke gir resultatbevilgning.

Ordningen ved de andre universitetene
De andre universitetene følger i hovedsak 3-gangersregelen, dvs at studenten totalt har 3 forsøk i et emne (stryk og bestått). UiO har nylig innført en begrensning på de juridiske studier hvor studentene fra høsten 08 får en kvote på til sammen to gjentak i løpet av hele studiet. Ellers er det ingen andre universiteter som har innført begrensninger på antall emner studenten kan ta gjentak i pr. studieår.

Omfang og effekt av gjentak
Vi har sett på omfanget og effekten av gjentak og sammenlignet dette med omfanget ved UiO, UiB og UiTø. Det viser seg at volumet av gjentaksproduksjon er vesentlig lavere ved NTNU enn ved UiB og spesielt UiO. Også den relative gjentaksproduksjonen er lavere ved NTNU enn de øvrige universitetene (hvor stor del av den totale produksjonen gjentak utgjør). Årsaken til dette synes å være at NTNU ikke tilbyr jusstudier som utgjør en stor del av gjentaksproduksjonen ved UiO, UiB og UiTø. Vi vedlegger vårt notat til Utdanningsutvalget datert 03.12.07 som redegjør mer detaljert om dette. Notatet viser også andel eksamener som resulterer i bedret karakter. Gjentak av eksamen resulterer i økende grad i forbedring av karakteren etter at gjentaksbegrensningen ble innført ved hele NTNU. Her kan det tenkes at innskjerpingen i regelverket er årsaken da studentene må være mer kritisk til hva de skal ta gjentak i. Men det er fortsatt mindre enn halvparten som får forbedret karakteren ved gjentak.

Høringsuttalelsene
Teknologi og realfagsmiljøene (Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk (IME), Fakultet for naturvitenskap og teknologi (NT) og Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi (IVT)), Fakultet for arkitektur og billedkunst (AB) og Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS) foreslår en viss oppmyking av gjentaksregelen til to gjentak pr.

studieår, ett gjentak pr emne og at det bør være beste karakter som gjelder. Begrunnelsen for restriksjonene er at gjentak ikke gir studiepoenguttelling og dermed vil medføre ekstra kostnader, at gjentak kan virke negativt for gjennomstrømmingen i studiet og at det vil gi en skjevhet i karakterfordelingen ved at studenter som gjentar emner på lavere nivå når de har kommet høyere opp i studiet, vil få bedre karakterer.

Det historisk-filosofiske fakultet (HF) mener studentene bør ha adgang til mer enn ett gjentak hvert studieår. En oppheving av begrensningen på ett emne pr. studieår samtidig som det kun gis ett gjentak pr. emne kan være et alternativ til dagens bestemmelse. Hvis 3-gangers-regelen skal innføres, bør det være siste karakter som skal gjelde. HF begrunner sitt synspunkt med at det ved flere av fakultetets masterprogram er krav om karakteren C for å bli tatt opp og at dette medfører at en student kan ha behov for å forbedre flere emner i fordypningsdelen for å få et snitt på C. HF viser også til at en oppmykning er nødvendig da de andre universitetene ikke har tilsvarende restriksjoner på gjentak og at våre studenter bør konkurrere på tilnærmet like vilkår som studenter fra andre universitet mht opptak til master.

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologi (SVT) og Forvaltningsorganet for lærerutdanningene (FUL) anbefaler at en bestått eksamen kan gjentas en gang, men at det ikke bør være begrensninger på hvor mange emner studenten kan gjenta pr studieår. SVT foreslår at siste karakter gjøres gjeldende. SVT begrunner sitt forslag med at et viktig formål med adgangen til gjentak må være at studenter som føler at deres eksamensbesvarelse ikke viser det de er god for må få anledning til et nytt forsøk. Ved at siste karakter teller vil gjentak begrense seg til studenter som mener de ikke har fått vist hva de er gode for ved første forsøk og at de velger gjentak i emnet kun når de ser at de har gode grunner for å få et bedre resultat.

Det medisinske fakultet (DMF) viser til at gjentak av bestått er en lite aktuell problemstilling ved DMF da medisinstudiet benytter bestått /ikke bestått. I masterprogrammene benyttes bokstavkarakter. DMF mener det ikke bør være restriksjoner på antall emner pr studieår, men at det bare bør være adgang til å gjenta same emne en gang. Hvis 3-gangers-regelen skal innføres bør siste karakter være gjeldende.

Studenttinget foreslår at dersom studenten har bestått, skal han/hun ha rett til å fremstille seg inntil tre ganger i hvert emne for å forbedre karakteren. Siste karakter skal gjelde og ikke-møtt og ikke-bestått skal regnes inn i antall forsøk. Det skal ikke være begrensninger på antall emner en student kan ta gjentak i pr studieår.

Vi kan sammenfatte høringsuttalelsene i 3 alternativer

1. Gjentak av bestått eksamen begrenses til maksimalt 2 emner på studieår, men kun en gang i samme emne. Beste karakter skal gjelde.
2. Ingen begrensninger på antall emner pr studieår, men bare en gang i samme emne. Beste eller siste beståtte karakter skal gjelde.
3. Ingen begrensning på antall emner pr studieår. Adgang til å gjenta en bestått eksamen 3 ganger og siste beståtte karakter skal gjelde.

Saken ble drøftet i dekanmøte den 05.05.08 uten at man kom frem til en omforent anbefaling.

Økonomiske konsekvenser ved økt gjentak av beståtte eksamener

I og med at det ikke gis studiepoenguttelling for gjentak av beståtte eksamener må det påregnes økte kostnader dersom bestemmelsen blir liberalisert. Det må påregnes økte kostnader til leie av lokaler og lønn til eksamensvakter. Dersom vi legger til grunn at vi får en økning på 50 % i antall gjentak vil

dette medføre en antatt økning i kostnadene til lokaler og eksamensvakter på ca kr 60.000. I tillegg kommer økte utgifter/ressurser til bruk av sensorer (eksterne og interne) og økte ressurser mht. veiledning og oppfølgning/tilbakemeldinger underveis i studiet.

Vurdering
Hensikten med å tillate gjentak av bestått eksamener er at studenter som har vært uheldig på eksamen og som mener den karakteren de har fått ikke gir et riktig bilde av hva de er god for, kan få mulighet til å prøve på nytt. Det er særlig studenter som ønsker å komme inn på studier hvor det er sterk konkurranse om plassene eller er innført karakterkrav som vil ha behov for å forbedre karakteren (2-årig master). Styret har bedt om at dagens bestemmelse vurderes. Både fakultetene og utvalgene er for en oppmyking av dagens bestemmelse, men de ønsker ikke å innføre 3-gangers-regelen. Det er ellers ulike synspunkter på hva som vil være hensiktsmessige restriksjoner. Spørsmålet blir hvor langt man skal gå og hvor stor forskjell det i realiteten vil være på de ulike alternativene som har kommet frem etter høringsrunden.

Argumenter for en liberalisering av gjentaksregelen er at de andre universitetene har større adgang til gjentak av bestått, at NTNUs studenter bør konkurrere på like vilkår med studenter fra andre universitet mht muligheten for å komme inn på et masterstudium, at Lånekassen stiller krav om studieprogresjon slik at det er begrenset hvor mye tid en student kan bruke på gjentak, at studentene har vist et stort engasjement i saken og vurderer dagens bestemmelse som urimelig. Argumenter mot er kvalitetsreformens krav om bedre gjennomstrømming, at gjentak ikke gir uttelling i finansieringsmodellen, at utvidet adgang til gjentak kan medføre økt karakterpress og at fakultetene gjennomgående er for restriksjoner på gjentak.

Det bør være samme regel for alle studentene ved NTNU. Det har vært et mål å innføre like regler og rutiner for alle studentene i forbindelse med eksamensavviklingen. Vi kan ikke anbefale ulike regler avhengig av hvilket studieprogram studenten tilhører. Studieprogrammene inneholder ofte emner fra ulike fakultet og studentene oppfordres til å ta emner på tvers av fakultetene. Studenter som skal ta gjentak i samme emne bør møte samme regel. Å legge opp til ulike regler for studentene vil reise spørsmål om hvilke studieprogram eller studentgrupper som til enhver tid skal være omfattet av de respektive reglene. Det må være forutsigbart for studentene hva som gjelder, og bestemmelsen må være lett å kommunisere til studentene og de som skal veilede studentene. Samtidig må bestemmelsen være enkel å administrere.

Studenttinget har argumentert i notat til dekanmøtet for en differensiering av bestemmelsen om gjentak av bestått eksamen (vedlegg 13). De har foreslått at det for sivilingeniøremner bør være en begrensning på 2 emner pr studieår, mens det for de øvrige ikke bør være en slik begrensning. Ulike regler for sivilingeniøremner og andre emner vil medføre flere avgrensningsspørsmål, og vi kan nevne noen sentrale spørsmål som vil oppstå:

Hvis vi forutsetter at studenter som ønsker gjentak i siv.ing. emner kun kan ta gjentak i to emner pr studieår, vil det oppstå spørsmål om begrensningen skal gjelde alle siv.ing. emner eller bare de som inngår i programmet. Siv.ing. emner kan også inngå i andre program, f.eks 3-årig bachelorprogram i realfag. Da vil det oppstå spørsmål om en begrensning skal omfatte disse studentene også. Det vil være vanskelig å forsvare en begrensning i disse tilfellene i og med at disse må søke nytt opptak til et masterprogram.

Dersom ulik ordning skal knyttes til hvilket studieprogram studenten er tatt opp til, vil det oppstå spørsmål om hvilke program dette skal gjelde. Om begrensningen f.eks skal omfatte bare de som går på 5-årig siv.ing. program eller om den også skal omfatte de som går på 2-årig siv.ing. program (vi

har egne 2-årige masterprogram for de som kommer fra ingeniørhøgskolene). Likedan om bestemmelsen skal omfatte de som går på de 2-årige internasjonale masterprogrammene innenfor teknologi. Hvis begrunnelsen skal være at studenten går på et program hvor vedkommende ikke må søke nytt opptak for å få mastergrad, vil det også måtte tas stilling til om f.eks 5-årig master i arkitektur, 5-årig realfagsprogram i bioteknologi og de 5-årige lærerutdanningsprogrammene skal være omfattet av begrensningen.

Det må videre være enkelt å kontrollere om bestemmelsen blir overholdt. Regler om at det ikke skal være mer enn f.eks to år siden eksamen ble tatt første gang vil være ressurskrevende å håndtere og anbefales ikke.

Det har vært stort engasjement fra studentenes side, og vi har forståelse for at studentene oppfatter bestemmelsen som urimelig når de andre universitetene i hovedsak fortsatt har 3-gangers-regelen og ingen begrensninger på hvor mange emner en student kan ta gjentak i pr studieår.

Studenttingets forslag i høringsuttalelsen (vedlegg 12) vil medføre at det ikke blir begrensninger på antall emner man kan ta gjentak i pr studieår og at en student kan gå opp for å forbedre karakteren 3 ganger i samme emne, men at siste karakter skal gjelde. Dette går i realiteten lenger enn den tradisjonelle 3-gangersregelen. Vi anbefaler ikke at man går så langt. Skal dagens bestemmelse endres, bør vi oppheve begrensningen på antall emner pr studieår. Dette vil medføre at vi blir mer på linje med de andre universitetene og at studenter som har for dårlige resultater får mulighet for å ta opp igjen de emnene som de har behov for å forbedre karakteren i uten at de må bruke flere år på dette. I realiteten vil det sannsynligvis heller ikke være så stor forskjell på en åpen adgang til å gjenta emner pr. studieår og en begrensning på to emner. I tillegg vil de fagmiljøene som ønsker å begrense gjentaksmuligheten kunne legge inn delvurderinger underveis i semesteret hvilket i praksis vil begrense gjentak.

Vi anser i utgangspunktet studentenes forslag om siste bestått karakter som et godt forslag og et forslag som kunne gjøre det rimelig å gi adgang til flere gjentak i samme emne. Vi vil likevel ikke anbefale at man vedtar at siste bestått karakter skal være gjeldende. Det er langvarig praksis for at beste karakter blir gjeldende, og det vil by på store utfordringer å gjøre endringen kjent blant studentene. Ingen av de andre universitetene har siste karakter. Det vil innebære en nokså radikal endring som sannsynligvis vil komme overraskende på mange studenter som tar eksamen på nytt og som igjen vil bli oppfattet som urimelig.

Spørsmålet videre er om studentene skal gis adgang til å forbedre en bestått eksamen en eller flere ganger. Vi anbefaler at begrensningen i antall emner pr studieår oppheves, men at det bare blir tillatt å gå opp til ny eksamen én gang hvis resultatet tidligere er bestått. Dersom studenten ikke greier å forbedre karakteren ved andre forsøk, er det en indikasjon på at den første karakteren ga et riktig bilde av det faglige nivået hos studenten. Ved at beste karakter blir tellende bør dette være et rimelig kompromiss mellom de restriksjoner fakultetene foreslår og studentenes forslag. Dette bør også medføre at studentene overveier nøye om de skal melde seg til gjentak samtidig som de vil ha mulighet for å gjenta så mange emner de ønsker i løpet av et studieår for å forbedre karakterer med tanke på opptak til videre studier.

Vedlegg:
1. Høringsbrev fra Studieavdelingen
2. Gjentak av eksamen – sammenligning med andre universiteter
3. Høringsuttalelse fra IME

4. Høringsuttalelse fra NT
5. Høringsuttalelse fra IVT
6. Høringsuttalelse fra AB
7. Høringsuttalelse fra HF
8. Høringsuttalelse fra SVT
9. Høringsuttalelse fra DMF
10. Høringsuttalelse fra FUS
11. Høringsuttalelse fra FUL
12. Høringsuttalelse fra Studenttinget
13. Uttalelse til dekanmøte fra Studenttingets leder